

Trin: netop denne ganske bestemte Kvinde. At gifte sig for Pengenes Skyld er ikke det samme som at gifte sig for i Hustruen at faa en Medhjælp. Gifter man sig for Pengenes Skyld, saa tager man kun en Hustru som sin Betaling for at indkassere disse Penge; men Hustruen kan for den Sags Skyld gjerne dø Dagen efter Bryllupet, naar blot Testamentet er i Orden. Det Fornuftgiftermaal, vi alle fordømme, er saaledes i Grunden slet intet Giftermaal, men en Forretning under falsk Flag. Derimod er der vel næppe nogen, som med velberaad Hu vil dadle den, der prøver sin Kjærlighed, der overvejer, om nu ogsaa denne Kvinde er i Stand til at fylde en Plads som netop hans Hustru, og hvis Svaret falder benægtende ud, mener, at Kjærligheden kun er en Sanserus, der ikke har Betingelsen for at holde ud i Aarenes Løb.

3. Hovedstriden mellem Fru W. og mig staar selvfølgelig om den konkrete Formulering, som man maa give det ovenfor nævnte Præmis: at et Ægteskab kun bliver muligt, naar Hustruen kan fylde sin Plads i Mandens Hjem, og naar Ægteskabet aabner begge Parter Muligheden for at leve deres Liv paa den menneskeværdigste Maade. Jeg havde her gjort gældende, at det aandelige Fællesskab, som betegner Ægteskabets Ideal, maatte have det materielle Fællesskab til sin Forudsætning, hvis det ikke skulde dø af Mangel paa Næring; Fru W. mener omvendt, at det materielle Fællesskab maa have det aandelige til sin Forudsætning, hvis det ikke skal forvandle sig til en utaaelig Lænke. Der er i denne Modsætning skjult to ganske forskellige Livsanskuelser, som det vilde være taabeligt at tro, at man i en lille Opsats skulde kunne belyse paa en tilstrækkelig Maade. Ulykken er, at de Spørgsmaal, som staa i Forbindelse med Problemet om Ægtefællernes hele indbyrdes retslige Stilling, spænde over saa store Dele af det menneskelige Sjælelivs brogede Verden, at en stor Bog næppe vilde være tilstrækkelig til at behandle dem. Jeg beder derfor Fru W. saavel hvad min tidligere Artikel, som hvad nærværende Gjensvar angaar, at nøjes med nogle spredte Bemærkninger og forøvrigt læse mellem Linierne.

Paa den ene Side staar der en Mængde Mennesker, som igjennem deres berettigede Modstand mod mangehaande Fortidstryk og snævre Anskuelser have erhvervet den Mening, at Menneskelivet først faar Værd, naar det kan udfolde sin Individualitet gennem den tulde og umiddelbare Tilfredsstillelse af saa mange af ens Ønsker som muligt. Overfor dem staar der paa den anden Side en ligesaa stor Mængde Mennesker, som mener, at Menneskets individuelle Udvikling først naar sit fulde Værd, idet man lærer at finde sig tilfreds med det, som kan naas indenfor de Grænser, Hensynet til andre foreskriver. Om end de to Livsanskuelser ved at omsættes i abstrakte filosofiske Principer kunne bringes hinanden saa nær,